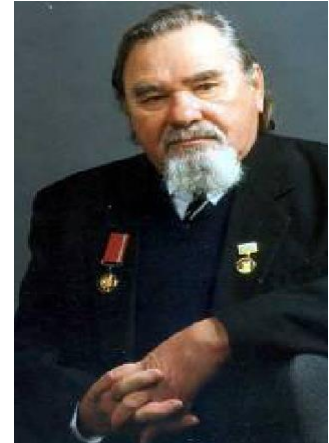

Незламний Микола Руденко

(1 квітня – 15 років з дня смерті Миколи Руденка – українського письменника, філософа, громадський діяча, засновника Української Гельсінської Групи, Героя України.)

Микола Данилович Руденко (19 грудня 1920, селище Юр'ївка (тепер Лутугинського району) Луганська обл. – 1 квітня 2004, Київ)

Микола Руденко — автор багатьох збірок поезії, романів і повістей, зокрема, „Вітер в обличчя“ (1955), „Остання шабля“ (1959), „Орлова балка“ (1970-і), фантастичних романів „Чарівний бумеранг“ (1966), „Слідами космічної катастрофи“ (1962), поеми „Хрест“ (1976, про голод 1933 р.).

Уперше виступив проти існуючих порядків у 1949, коли під виглядом критики космополітів громили та нищили єврейських письменників.

Микола Руденко став одним із символів українського правозахисного руху. За своє життя він пройшов еволюцію від правовірного комуніста до дисидента-правозахисника. Став одним з перших, хто почав говорити про права людини у тогочасному СРСР. Однак режим відповів йому за цю непримиренну позицію ув'язненням та засланням, багато в чому зламавши його подальше життя. Але він свідомо пішов на це.

Мав тісні стосунки з московськими дисидентами, був членом радянського відділення «Міжнародної амністії».

9 листопада 1976 року на квартирі Андрія Сахарова в Москві Микола Руденко провів прес-конференцію для іноземних кореспондентів на якій оголосив про створення Української Гельсінської групи. Окрім Руденка членами-засновниками групи стали Бердник Олександр , Григоренко Петро Кандиба Іван ,Лук'яненко Левко ,Мешко Оксана, Матусевич Микола,Маринович Мирослав , Строката Ніна,Тихий Олексій. Невдовзі група публікує Декларацію про діяльність та Меморандум № 1, в яких були дані про голод 1933 р., про репресії 30-х років, діяльність УПА, репресії проти шістдесятників, список політичних таборів і українських полів'язнів.

23-24 грудня 1976 у Руденко був проведений обшук, під час якого підкинули 39 доларів США. 5 лютого 1977 Руденко заарештований на 7 р. таборів суворого режиму і 5 р. заслання. Відбував покарання в таборі ЖХ-385/19 (сел. Лесной) і ЖХ-385/3 (сел. Барашево, Мордовія).

За участь у страйках в'язнів, зривання нашивок з прізвищем, відмову від роботи Руденка часто кидали СІЗО (слідчий ізолятор).

Звільнений із заслання в грудні 1987, але виявилось, що повертатися нікуди: київську квартиру після арешту влада конфіскувала. Руденко з дружиною виїздить у кінці 1987 до Німеччини, потім до США. Працює на радіостанціях «Свобода» і «Голос Америки». В 1988 р. позбавлений радянського громадянства. Очолив Зарубіжне представництво Української Гельсінської Групи, потім Української Гельсінської Спілки.

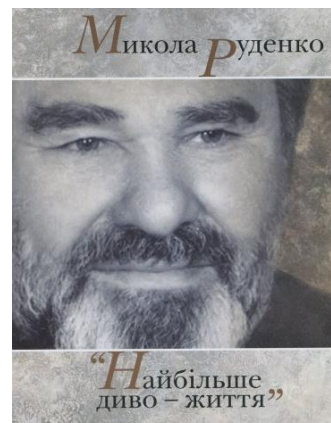
Філадельфійський освітньо-науковий центр визнав Руденка „Українцем року“ – за непохитну стійкість в обороні національних прав українського народу і його культури. 1990 р. обраний Дійсним членом Української Вільної Академії Наук (США). Лауреат літературної премії Українського фонду культури ім. В.Винниченка 1990 р.

У вересні 1990 року Руденко повернувся до Києва. Відновлений у громадянстві, реабілітований.

В 1993 р. за роман „Орлова балка“ Миколі Руденку присуджена Державна премія ім. Т.Шевченка в галузі літератури. 1996 р. за великий вклад у розвиток української літератури і за правозахисну діяльність Руденко нагороджений орденом „За заслуги“ III ступеня.

Указом Президента України від 19 грудня 2000 року Миколі Руденку присвоєно звання Герой України з врученням ордена Держави.

Помер Микола Руденко 1 квітня 2004 року та похований на Байковому кладовищі.

Підготувала Руслана Ониськів
провідний бібліограф